

Tryck-Friheten den Wälsignade.

Stockholm d. 1 April 1784.

Apollos Wönsstring *).

Det berättas, at Mars en gång, wid tillfälle af et, efter wanligheten; stort och yppigt Gudarnes gästabad, ganska wäl beskänkt, börjat, med et nog keigiskt skryt, omtala sin magt, samt det stora antal af menniskor, som stod under hans wälde. Han påstod, at Krigshävar, efter hans godtycke, segrade eller flydde, at Han utdelte ros, borttog eller återstälde Landskaper, styrde Rikens öden och borde för ingen bland Gudarne gifwa wika, undantagande den stora Jupiter. Ingen wägade motsäga den skrytande Hjelten, antingen, efter de höllo äfwen ordastrid för farlig med Mars, eller och efter de trodde, det högmödet, som af Neekarn upstigit, skulle med den samma dunsta bort, så snart han fått sofwa.

Om sidet upstod Apollo ensam och nekade, at alla Martis troppar sammantagne kunde jämnföras med myckenheten af dem, som idkade Westenskaper och witterhet, och således fölgde hans sana.

Alla Gudar och Gudinnor togo parti i denna twist, alt som de woro wänner med Mars eller Apollo. Juno, som altid warit förtörnad på Mars, för

*) Insändt ifrån Upsala.

för likheten i wisa bragder med des ålskelige man, förklarade sig strax för Apollo. Venus småfog — man kan wäl föreställa sig, at hon höll med Mars. Minerva gynnade Apollo, Diana Mars, hwaruti åswen tjufwarnes Skyddsherre Merenius gjorde henne sällskap. Den halte Vulcanus stackare, han kom i hog sin Hustru, sina lidna oförrätter, sina horn och räckte Apollo sin högra hand til en försäkran af det alsware, hwarmed han tänkte försägta hans sak. När ordwärlingar å ymse sidor woro ändade, beflöts at hwardera Guden skulle kalla sina troppar tillsammans och allmän Mönstring hållas. Gudinnorna woro otålige wid alt drögsmål, och anhöllo enständigt hos Apollo, at Han ej skulle upskjuta et så owanligt skådespel. — Guden med bara hakan kunde ej emotstå deras böner och smek, utan utfatte den åttonde dagen därifrån til Mönstringsdag.

Emedertid utfände Apollo befallning åswer hela werlden, af innehåll at alla Lärdoms-både idkare och handwärfare, skulle innom den förefatta tiden samlas på Boeotiska sältan, som han sjelf i Herda drägt fordom genomwandrat, då han föll i onåd hos Jupiter, såsom offickelig Hofman. Anledningen til denna owanliga sammankomst föregaf Apollo wara urdelningen af twenne Krantsar; med den ena skulle den sedigste och med den andra den Lårdaste bland alla Phoebi Underfätare belönas.

Någon torde inwända, at min berättelse är bara sladder, at det war rit omöjligt göra en så lång resa innom åtta dagar: — Käre! häruti kan jag ej säga något wist mer än en annan: — För öfrigt är min åsigt icke at bewisa något: jag berättar endast hwad rygget sagt.

Icke allenast de, som sjelfwe woro lärde, utan åswen alla, som på minte sig af andra hafwa hört något berättas om Lärdom, blefwo uprättade af en brinnande nit, at bemågtiga sig de utloswade lärdoms Krantsar. Någre intagne af et fallst hopp, måtte redan sina hufwuden, för at få weta förut Krantsens widd, med hwilken de skulle prydas; andre försedd sig med widlystiga utdrag utaf sina arbeten, för at wisa dem, såsom proff af sin lärdom för Apollo, packade ihop sina lärda byltor och begåfwo sig på wägen.

Det war nästan en oräknelig myckenhet, som företog denna resan. Poeter, Gycklare, Musicanter lemnade Hofwen; och rygget berättar om et Österländskt Prints, at han så när wist sin Koel, om han endast kunna läsa: — Uti sådant wärde hölts lärdom då; huru förändras icke tiderna. E

Städerna lemnades af Borgmästare, Rådman, Småskrifware, Läka-
re, Dominare och Präster, Graveurer, Hår-friseurer, Fältskärer och utur Scho-
lan förlupne sångare. Bokbindare, Pappermakare, Journalister och Lump-
samlare skyddade sig äfwen, at kunna hinna fram til den utsatte tiden.
Präster ifrån Landet drogo äfwen åstad, på det deras åhörare skulle få
någon misstänka på dem, at de möjligtwis kunde wara lärde, men under
vägen meddelade de hwarannan sin frugtan, at Apollo skulle tala latin
med dem.

Många Rike och Förnåne, som wäl aldrig gjorde sig så gemena, at
de genom kundskaper odlat sit förnuft, men som blifwit såsom lärdomsstöd
firade i många dedicationer. företogo äfwen resan med mycket sällskap och ståt.

Lärdomen, intagen af ära efter ära, förswan således på en tid från
alla länder. — Lagarne woro utan Taleman. — Sjukdommar dödade o-
behindradt, utom at en eller annan gumma gjorde dem et swagt motstånd
— Philosophers knotande och skärriga röst hördes ej mera, och ingen för-
märktes, genom prat och magra infall, willa förwärma sig beröm för wäl-
talighet. Den rike Handlanden war nu beragen af glädje: Han slapp se
någon lärde man taga högra handen från sig.

På wägarna, där de lärde Pelegrims-fararne framreste, hade wisa
Personer ställt sig i förwäg, endels för winning, endels åter för at få mät-
ta sin naturliga böjelse at skada folk. Några storpratande och modiga sät-
lar, som påstodo sig hafwa sådt fullkomlig domwättighet öfwer alla ämnen,
hade ställt sig midt på wägarna. Deras ansigten woro bistra, och tycktes
rdja en fast föresats, at aldrig låta sig afskräckas. Fram på bröstet hade
de en öppen pung hängande, at lägga penningar uti; i wänstra handen
höllo de en klubba och i den högra en pappersstrut, full med stoft, som de
påstodo äga kraft, at meddela odddeligt namn för snille och lärdom. Det-
ta stoft ärbödo de til köps at hwar och en, som gick förbi, och det med
sådant afsware, at hwar ock en, som nekade köpa därpå, seck känning wid
dryga slag af klubban. Andre åter hade grävt sig kulor under jorden, an-
föllu icke hwarje förbiresande, utan lågo dolda, tills de fingo se någon stor
och af Allmänheten agtad man; Den skälde de då på, för at främma ho-
nom eller och bjödo de til, at bita honom i fötterna. Swad sant är, wet
icke jag, men rygtet förmåler, at hela detta stöfswande skrä bestod ej af
andra, än några Tidningskrisware, som brukade sälja beröm för penningar,
samt

samt några afwundsjuka och arga uslingar, som, utan at wäga utfatta sinna namn, angripa stora Män.

De resande, som antingen woro lärde eller önskade at så synas, arbetade afwen under sjelfwa wägen på det, hwarmed de tänkte ådraga sig Apollos upmärksamhet. — En särlande skock af Poëter, som war snillrik uti at påfinna rimslut, men för öfrigt ej brydde sig om, hwad en wid namn Horatius och en gammal Stagirita fordrat i wackra wersar, tog ljudet af alla, som ej woro på långt afstånd från dem. — Någre Läkare sprungo med flaskor, hwari läkemedel woro mot alla sjukdommar, som de sjelfwe sade sig hafwa påsunnit. Andre Apollos undersätare sågos, med swarta kläder, nedslagne ögon och til Himmelen uphöggde händer, pustande och suckande; dessa tågade ganska sagta; hade et omätligt begär efter Krantsen, men wille inbilla allmänheten, at de föragtade den. Närmst efter dessa sågas hafwa gått några karingar, som förde skwaller om alt, hwad som hände hemma och hos grannarne. Någre Lagloke hade til denna resan teget sig til och med tre drängar hwardera, hwilka de belastadt med Rättegångshandlingar, som skulle upwisas för Apollo.

Man bles afwen warse denna tiden på wägarna någre som förde skottkärkor, fulla af ålderdommens minnesmärken: Såsom war: och kopparbilder, tallrickar, rökselkar, matkedar, mynt, perlor, krukor, m. m. Dessa gingo barhuswade med kappor om sig, och de sökte til och med uti sin gång, at likna dylika ämnens dragare i forntiden.

På ohysfede seder och högmödig upsyn kände man, ibland alla de andra, ganska lätt igen några männer, som höllo gamla böcker i händerna, och utropade ständigt i wredesmode: „Den grundlärde Grævius far wilsse här. Wisserligen måste icke den Stora Burman wid detta ställe hafwa drömt; han borde bligas, at hafwa wägat fram med sådant: — Läs på detta ställe, så och så; jag går i borgen för, at den läsarten är riktig; ja afwen, fastän den icke skulle finnas i någon handskrift. — Så snart desse lärde män framhunno til Boeoriska slätterna, affärdade de straxt sådana ningebud til Apollo, som skulle, i allas deras namn, undanbedja sig belöningen af Sedighets Krantsen; Critici höllo den före wara långt nedan om sig.

Somliga såg man under resan upgräfwade pergaments bref med Sigill och trikor wid, som de sade wara ganska gamla och sannfärdiga, ehuru de sjelfwa några dagar förut hade nedgräfwit dem i Jorden. Af syn af dessa gamla

gamla bref upväckte emedlertid en blind wördnad för upfinnarens lärdom, hwilka äfwen wunno Förstares ynnest, hwars Länder genom desse up-täckter skulle utwidgas. Någre sörige personer fölgde dessa, dragande en källa, hwar på låg tänger, eid och kol; de twiflade icke på, at ju konsten at göra guld skulle förtjena alla belöningar.

Alla de andre resande hyste någon rådska för några strånga män med grof röst och breda axlar, som ideligen wille i delo med hwar och en för Religions skull, bannades eller slojos; och då de angrepne biföllo alla deras påståender och wille komma öfwerens med dem, fördubblades dessas grymhet dåröfwer, at de skulle mista all orsak til ytterligare anfall, beskylade dem för skrymteri och lät dem känna sin styrka, tills de nödgades bekänna sig brottsliga.

andra blef man warse med långt skägg, skrånlig panna och starfswiga kläder, som sade sig hafwa företagit denna resan för Philosophiens skull, icke just at de för egen skull åstundade egen belöning; men de wille ej, at deras ättling skulle gå miste om någon slags prydnad.

Bland en sådan myckenhet Männer förmärktes äfwen några Fruntimmer, hwilka tör hända besunnos mindre dåjeliga under ansigter, men som med en orwanlig lärdom sökte at ärsätta denna brist.

Någre Poëter hade en widlöftig träsk wagnar, lastade med win och et wist slags sicker. — De påstodo allmänt sig ej kunna umbära detta medförlje på resan, om deras wersädra skulle kunna flyta.

I synnerhet woro alle öfrige resande i fara stadde för et slags folk, som kallade sig Språkmästare. Skri och påminnelser hördes af dem beständigt. Dessa påstodo, at ingen kunde hwart och et språk så wäl som de. Utan at wara ombudna, straffade och bannade de alla förbigående. Någre bleswo fördrånade häröfwer. — Saken gick så långt, at en grymt strid, som ej kunnat slutas utan blodsutgjutesse, war ganska nära. Apollo, som frugtade det hans undersätawes antal skulle minskas, och för den orsaken redan hade förbudic Läkarne utöfningen af sin konst under resan, ålade nu äfwen desse tystnad, tillika med tillsägelse, at ingen, utom lärda wärldens handtwärksmän, skulle på resan få tala et ord på annat språk, än latin. Språkmästarne nödgades härigenom at tiga; men de kunde ändå intet underlåta, at sedan, med särskilta miner och hufwudets nickningar, låta förmärka, at de wäl förstodo hwad som sades, biföllo det eller ogillade.

Så snart alla woro samlade på Mönstringensplatsen, såges en Lärdoms-Dictator, wid namn Polybdeus, hafwa hållit följande tal til Apollo.

„Allt hwad Du, lärde bragders Skyddsgud! til deras upkomst och befordran tilldrene uråttat, som wärkeligen är mycket, öfwerträffas dock genom din förträffeliga försättning, i kraft af hwilken denna Sammankomst och Mönstring sker; ty som ingen krafigare upmuntran för lärde Män kan gifwas, än beröm och ära, så har Du efter mit omdöme icke med något annat medel bättre kunnat befordra Din affigt, än då Du i dag, i alla lärdas närvaro, urdelar lärdoms Krantsen åt den förtjentaste.

Hwad mig angår, så hade jag wäl kunnat lita på den såkra öfwerlygelse, jag sjelf åger om min fullkomliga förtjenst, och håldre i tyfthet förwänta och emottaga denna prydnad, än begära den, dock som åfwen sedighet pryder stora män, har jag beslutit, at hos Dig göra en slags anhållan. Jag skall därföre göra Dig en kort berättelse om mina storwärf; på hwad sätt wettenskaperne af mig blifwit uphjelpta, förökade, smändrade och från undergång frälste. Jag hoppas ingen lærer hafwa något at påminna derwid, at jag sjelf afgifwer denna berättelse. — Det är ingen dödelig, som känner mitt wärde så wäl, som jag sjelf. — För öfrigt bör alt, hwad sanning är, aldrig förtigas, utan på et blygsamt sätt framfågas. Du sjelf Apollo! lærer icke utan nöje kunna afhöra en berättelse om hwad jag, til at föröka Din ära och magt, uråttat. — I lärde män! som här tillstådes ären, mine lärjungar; (ty jag lærer äga rättighet at nämna Eder alla med detta hedrande namn, jag kan aldrig inbilla mig, at någon bland Eder warit så wärdslös, at han utur mina läroriska skrifter ej lärdt något) — Jag skal med så ord berätta Eder min at lärdom hel och hållna uppoffrande lefnad.

„Jag har det gemensamt med andre store Män, hwilka jag dock mycket öfwerträffat, at wara född af ringa Föräldrar, och at således sjelf ensam wara ordsaken til min förtjenta ryktbarhet. — Min far war lump-samlare, och jag föddes på en resa samt bles straxt efter min ankomst hit til werlden lagd på lump-läset. Min far war wäl ökunnog om, hwad ljus med min födsel skulle bibringas wettenskaperna, men han tycktes likwäl hafwa däröf hafst någon oredig aning efter han straxt lade mig på lärdommens råaste grundämnen. På stället, där jag föddes, stöter gränts-skillnaden emellan fyra städer och fem byar tillsammans: — Jag hwarken
will

twiss eller kan afdomma den tväta, som emellan dese städer och byars Jumbänare om mit föddofställe upkommit. — Den Stadsens Inbyggare, dit min Far straxt, sedan jag war född, reste, tycka sig dock med första säkerhet kunna skriva af mig, såsom sin Landsman.

En Domare, hwilken min Mor tjent hos, som piga, lemnade mig til en Scholmästare at undervisas. Denne blef håpen, så snart han lasat ögonen på mig, sågandes med en ganska sann spådemåanda, (jag brukar hans egna ord) at jag skulle blifwa et widunder af lärdom. Innom åtta dagar (et dårhårdt exempel) kände jag bokstäfwerne, kunde staswa och lägga ihop innom en månad, samt innom tre månader läsa rent. Den byen, uti hwilken jag då wistades, blef aldeles namnkunnig utaf mitt snille, alla, som sågo eller hörde mig, mistrofsade om, at jag skulle kunna lefwa länge, i anseende til min ogemena qwickhet och djupsinnehet. Min Lärdomästare märkte snart, at min vidare undervisning ömmergeet hans förmåga. Jag blef derföre sänd til et Gymnasium i granköpet, men började där straxt undervisa dem, som wore mina lärare. Jag skonar deras namn; saken är för öfrigt allmänt bekant. De sände således från sig efter manligheten, hos Rektor; och då han frågade mig, hwad jag wille lära wid Academien, swarade jag utan betänkan: Alt. Han började då nogare betrakta mig och efterfråga, hwarifrån jag wore kommen, hwilka Lärare jag nyttiat, med mera. Jag swarade på alla hans frågor, och som jag höll omswept för onödiga, så sade jag honom upprigtigt, at jag lärde all ting af mig sielf och at jag endast, för at sölja en wedertagen sedwana, kommit til Academien.

Ej synnerligen någd med detta swar, begynte han göra mig förefästningar, men fiende til alle drögmål tog jag affsed. Ifrån den tiden började jag blifwa författare, och ingen lärdoms-del har sedermera varit i säkerhet för mig. Mina böcker hafwa med den ynnest blifwit emottagne, at, om andras omdöme wore af någon wigt eller betydenhet i mina tankar, så skulle jag kunna beropa mig på allmänt bifall och beröm; men detta bebjöres ej: Jag dömmar sielf bån.

Det bör jag likwäl icke lämna obemålt, at mina Philosophiska arbeten, innom tre år, blifwit tio gånger uplagde; mina Orationer fem gånaer, mina Brefs nie, och Mathematiska böcker (som af så låsas) två. Många smärre Afhandlingar har jag äfwen skrivit, öfwat min doms-rättighet fritt, lasat eller berömt, som tillfället fordrat. Mina skrifter äro öfversatta på Gallo-Frankiska, Polska, Italienska, Anglo-Saxiska och Holländska Språken. — Med Etthundradenittio Lärdomskämpar har jag slagits, flera Oder och sångstycken äro til mitt beröm författade. Treitensend lärjungar har jag undervisat. Sjuttio-fyra böcker äro dedicerade til mig och gläntsa med mit namn: Femtio Förstär hafwa, fastän jag nekot, öfwerhopat mig med stänker: Korteligen, alla som äga sundt begrep, anse mig med oinfränke wördnad.

Nå! hwad synes Dig Apollo? Männ jag är wärdig den utsatte belöningen, eller manne Du kan fordra mera? Gifwes det någon, som utträttat mera än jag? Etige den fram, jag måste betänna, det wore nöjsamt at se honom.

Men Du ser ju, at alla så härne öfwer min lärdom och ingen är nog förmåten, at drista måta sig med mig. — Dröj därför ej längre med min förtjenta belöning, utan sätt på min lärda hjesa den Lagerfrants, som aldrig skall wiswa.

Churu jag förmodar och hoppas, at Du, store Apollo! är fri från ollan wäld wid den dom, som Du i dag skall afkunna, samt at Du med nåde lemnar mig rangem närmst efter Dig; så bör Du icke tycka illa wara, at jag tager mina säkerhets-sig och apellerer til et allmänt råd af Gudar och Gudinnor, i den händelsen, at Du nekot mig
Krantzen.

Apollo

Apollo blef så förtörnad öfwer Polybdei tal, at han knapt såg en fram-stigande eller rättare, krypande Bokhandlare, som aflemnade följande böneskrift.

Agenor Atlanticus,

Bokhandlare uti Adrianopel,

Hälsar APOLLO,

Sin Högårade Mæcenus och Gynnare!

„Dig lärer icke obekant vara kunna, at jag nu i tjugusent år varit en berömlig och flitig handtvärks-man åt lärda världen, och at jag i synnerhet, för fem år sedan, utgaf med stort besvär och omkostnad en ännu lefvande Philosophs arbeten, som i tre år war namnkunnig och högt agtad. Men jag har med min kända förlust årfarit lyckans ostadighet, samt huru de til wettensskapers befordran bäst anlagde försök kunna misslyckas. Så snart försä uplagan war såld, försöll min Philosoph så utur allt anseende, at jag ej fått sälja et enda exemplar af andra uplagan, som nu ligger mig til last. Genom en sådan köparens ostadighet har jag blifwit utfatt för en icke ringa sara, och mistroslar aldeles, om ej Du, högtårade Apollo! wilt hjälpa mig. Det kunde bäst ske i dag, om Du täcktes sätta lärdoms-krantsen på min Philosophs hufvud; Du gjorde honom då til en ny man och gäfwö honom nytt anseende. Jag skulle då låta trycka nya titlar, at sätta framför hans böcker, och de som nu tro, at mine exemplar skola blifwa förtärde af mott och mal, skulle då begärligt köpa dem. Du skall icke häruti hjälpa någon otacksam; jag skall låja en Poët, som i Episk vers skal sjunga dit beröm; den lofkristen skall jag på min omkostnad utgifwa, och på det priset ej skall hindra utspridandet af dit beröm, så skall jag skänka den åt alla, som wilja läsa och då skall du af alla blifwa ansedd för en Stor Apollo. Far wäl. Skrifwit uti min Boklåda, Gite året efter den olyckliga bokens utgifwande.“

Apollo kunde ej längre lida en sådan dårskap, han öfversåg med wreda ögon sina troppar och blygdes för de närwarande Gudar och Gudinnors skull. Han märkte nog, at de tyckte det hans troppar woro löslia, och de fleste, som påstodo sig vara lärda, rögte ständigt sin dårskap uti gång, klädebrägt, anlets-ställning, tal och skrifter. — Hela Guda-sällskapet bdrjade omsider med et omätteligt strätt; Apollos wrede föröktes därutaf och steg til sin höjd, då han efter uträkning sann at dårarnas antal war störst. Han förfäddade då hela samlingen med följande tal:

Jag har trodt, at all lärdom borde förbättra hjerta och seder; men nu ser jag at de fläste bland Eder missbruka den til dårskap. Ni använder Lärdomen icke til Eder egen eller andras nytta, utan endast at upwäcka ättlje. Därföre, på det jag icke må blifwa ansedd såsom en dårars beskyddare, så förwisar jag härifrån och årkänner ej för mina undersåtare alla dem, som icke brukat lärdom til allmänt och enskildt gagn.

Et moln insvepte och bortskymde snart största delen utaf de närwarande, och utaf så många tusend blefwo knapt trehundra qwarlemnade. Apollo wälde håldre at blifwa öfwerwunnen af Mars, en sielf segra och regera öfwer så många dårar.

Men här torde frågas — hwem seck krantsen? Ingen förnustig; Apollo satte Krantsar på dårarnes hufwuden, så at de skulle kunna igenkännas och ifrån den tiden begynte Krantsarne, som förut varit heders-märken, at mista sit värde.

Årket 48 utkommer nästa Torsdag eller d. 8 Aprill kl. 8 om morgonen.

Stockholm, Tryckt hos Commislarjen P. A. BRODIN, 1784.

Tryck-Friheten den Wälsignade.

Stockholm d. 8 April 1784.

Till Åkermännenne *).

§. 297. Landbruget är swåraste arbetet för menniskor. Ju mer *Climatet* gifwer anledning at fly det samma, ju mer måste Lagarne dertil upmuntra Folket.

CATHARINA II.

I sin Instruction til Författarna
af Ryßlands Lagbok.

Jag sungen om den Flock som trampar Åkerns särar
Om Er Wälgjärningsmän! som tråta för vårt Bröd,
Om Er, som södsen skilt från Lyckans fikna därar
Där de i Lätians famn sörgås af öfwerflöd!
Till skända Lutans slag min swaga vilt jag fogar
At qwåda Er förtienst, Er dyrd wid Edert plogar.
I! råtte sanne Stöd för hela Staters magt!
I! som ur odlad jord de sanne skatter söken!
I som med eget gagn de Storas wälmagt öken
Fastän på Edert wäl de sällan gifwa agt.

Ran

Kan mera ädel plickt för Skaldespråket gifwas?
 Likwål har Fredlig Dygd nog sällan qwäden fått.
 Ack! at man aldrig hört hur Furstar blodigt lifwas!
 Med bortwänd syn från dem som jämt i wapen triswas
 Jag qwäder deras lås som gjort mitt slägte godt.

O glömska! som förmår uti en ewig natt
 Förddölsja hwad Du fått at i Din wård förwara,
 Uti Ditt dystra djup sänk de Tyranners skara
 Som wårlden blott i lågor satt!
 Men skulle någon gång mitt Slägte wilja glömma
 En Man som låg til börd men Stor til idrott war,
 Så låt hans namn, Hans dygd hos Rycket stadna qwar,
 At efterwårlden må för Hans förtjänster ömma!
 Om afwund eller agg Hans stack wållat har
 Om wårdselöshet och Tid Hans wårfs i töken weskwat/
 At någon föga ser hur låfwårdt Han har lefwat
 Bjud snilkets sackla då, at hon dem svingra må
 Och klar fram ur Din natt förgårna dygden gå!

Männ någon större rätt til wårldens minne har
 An den som aldrasörst Dö lärde Jorden dyrka?
 Han gaf sin Samtid bröd — Han gaf åt Lånder styrka
 Likwål til wårldens blygd man wet knapt hwem han war.
 Wid Grækens tåg til sjö en stulen Brud at hämnas
 Man ser i Skaldesång snart sagt hwar Båtsmans namn

Men Åkerbrukets Går blef icke wård at nämnas
 Man gret ej wid Hans graf: Han dog i glömskans famn.
 Så snart i Aldrens häfd en Hjertes namn jag finner
 Hvars lås med höga drag för världen utmärkt är:
 Så kan jag swärja trygt at Han har fört en här
 At Han har mördat Folk — Det namn af storwärdt winner.
 Ej blir då underwärdt: om så gjort världen godt
 När De så liten lön, så mycken otack fått.

I trefna Åkersått! I ofskattbare Gårar!
 Ack! stora Föremål för mänsklighetens syn!
 Den winst I delen ut, ej suckad är med tårar
 När Kriget jämmer strö, som höres op til skyn:
 I hungerns magra hand när Spirans tyngd förskräcker:
 När bark, när Djurens spis man frågar med begär:
 När öfwer sina Barn hwar Mor hon halfdöd är
 Och Fadren Nödens bild i sunkna ögon bär,
 Se då! hur Edert skid en Gudafällning räcker
 Och Folk och Land ännu en lifwets and-drägt tar.
 I Freds-Gudinnans Barn! med Gyltne Alderns stämpel
 Som än des rena dygd, Des sällhet ägen qwar
 I saken utan harm ett rum i Minnets Tempel
 Ty wär! ej Allmänt wäl där någon dyrkan har.

Min Bygd! Min Fosterbygd! Du fordom utstått mera;
 Ack! hwilken ödslig natt så länge hölit Wår Nord!

Rom säg sin största man wid Plogen på sin Jord,
 Då i Din ödemark man wildjur säg regera.
 Du om Ditt sällhetsmål gått willse steg för steg,
 An Du på dina bärg för wildbråd hungriq kryper
 Och än i wifingsfärd af Blod Din kringa dryper;
 An tar Du andras Gods; än flyr Du rådd och seg,
 Eills från Sanct Petri stol Din grymma lust man dämpar,
 Wid Sånger på Latin Du oförtänkt blir from
 Och mången Uslings ben blir kyst af Dina klämpar
 Som köpa för Contant sin Salighet från Rom.
 Til slut Du på Din Thron får Carlar och Gustaver
 Som änn Dig gifwit mod, än Dig för dristig gjort.
 Då blir Du stor i hast — De dö — Ditt fall skjer fort;
 Ack! all Din hela glans Du jämte dem begrafwer.
 Hvem kan af Din förlust rätt lifligt wara toll!
 Hwad lön för Dina ärr! — O Du förtjusta Folk!
 Men Ack! af hwilken tid jag wägar teckning gifwa?
 Man ständigt nya fel har til de gamla lagt.
 Kan Blindhet ensam skuld til alla misstag blifwa?
 Jag twiflar . . . Furstar! J! som fått den dyra mage
 At dela sällhet ut til Folkens strödda hopar
 Ack menn det bästa bruk J utaf Magten gjort?

Monn människo-rätten ej emot Er nånsin ropar? . . .
 Ett Folk, Ett trogna Folk, hwars Wårn I wara borde
 I först förunt den Nåd: At lyda och at frukta,
 Regera? — Männ det är at Edert släkte tucka?
 Ack! widgen Ett begrep om hwad I fallen Seort.

Du Swänksa Sådesman! har Du all ömhet spört?
 När mddosamt Ditt Folk de glesa fjärsvar binder
 Som skola ge Dig bröd och hela Riket kraft,
 Så säg dem at Din Kung will skingra alla hinder
 Som någon gång förut så osäll wårkan häft.
 O GUSTAF! . . . Wåre barn . . . De sä ju Dig wålsigna
 Gde fredligt wunnen Jord på wåra egna fält!
 Och denna kahla jord skall under skjördar digna!
 Ack! Himmel! hwilket mål! så högt! så stort! så sällt!
 Med muntran Du beghnt — „Man skrifwer och man trycker,
 Och ämnet altid är: „Hur Jord kan odlas snällt?
 „Ett stadgade Spannmålspris Du Landtmån nyttigt tycker:
 „Du skådepengar ger: Dem händer ock ibland
 „At någon titel få och något Riddarband:
 „Ej skakas Landet mer af Wäxelprisets nycker,
 Wid medelmåttans gränts ändå wårt jordbruk står.
 Wiste dessa muntringsfält från bästa hjärta flyta
 Men — Rikens ödesmål kan man så lätt ej byta.
 Med nit med större mått Du al Din önskan når.

Sjung

Sjung Swänske Sädenman! i mig glättigt wid hwar plog.
 Du får i GUSTAFS tid all möjlig sällhet smaka,
 Ty för den dyra pligt at öfwer Folket waka
 Han widgat har sin krets, då mera magt Han tog.
 Den dag Han walde ut at bota Rikets skador
 War en utaf de dar, då Du i Dina lador
 I parlas fjörde in en bärjad ymnighet.
 Ej öfwer jammerns Folk will Han sin spira föra,
 Han ser för mycket klart at ej den slutsats göra
 At bunden tått wid din, är Hans lyckfalsighet.

Min KUNG! se Åfrens Folk för nöden ofta rof,
 Hwad åsyn för en Far!!! För ömhet hwilket prof!!!
 Uck! måtte några hwärf för Åfrens wård ge wika!
 Och klarne op den dag! då inga swultna skrifa!
 Man aldrig Zungern sedt så härja uti frid
 Så widt Historien mins, i någon GUSTAFS tid.

Han styr utur Ditt land. Du danar sälla tider
 Då i Din wisshet Du gör Åkerbrukets höjd,
 Får denna nåring lif, Han lif til alla sprider,
 Och på Din ärfda Thron Du styr så glad och nöjd.
 Men medlen — Store Kung! man Dig så olikt räcker
 Och swärigheters mängd ej utan skäl förskräcker.
 Hwad under! om et Folk bland medlen wisse tar
 Där man Systemer mer än sanning älskat har.

Slå Landets Lagbok opp (Sen Bonden blifwit hård)
 Om Arf, Sörpactning, Kjöp, om Alysning, Byggnad, Börd'
 En flock af hinder där för Jordens Vänner gjömmas *)
 Sku de af Lagen sielf til minsta trångsmål dömmas? . . .
 På Lagarne Monarch! på dessa Lagar tänk!
 Blif här en ny Lycurg: öf Spartas tanksätt skänk.

Monarch! ditt Hjerta följ! ditt Snille storhet röijer,
 Må Werlden Dig et namn af andra Titus ge!
 Och at Du må Ditt Land i högsta wälstånd se
 De Rika läcka ned til deras hop som plöjjer,
 För alt tag bort all Rang och söljden: häg för pragt
 Som gammalt Barbari till Dina Swänskar bragt.
 Ty hwem behöfwer Dygd om Pergament ger heder?
 Hwem will bli nyttig man med Rangens barns föragt?
 En Rang som köps för Guld med sata Wäppers magt. . . .
 Uck! hwilken hifflig syn mot Alderns rena Seder!
 I Seder! — Dygdens barn i Frias Fosterbygd!
 Hwad underwärl I gjort! . . . Se Cyri fordna Rike
 Med skatter utan tal, med härsmagt utan life
 Emot en by Athen, som ägde endast dygd
 Sin hela styrka bröt med nederlag och bygd.

Sjung

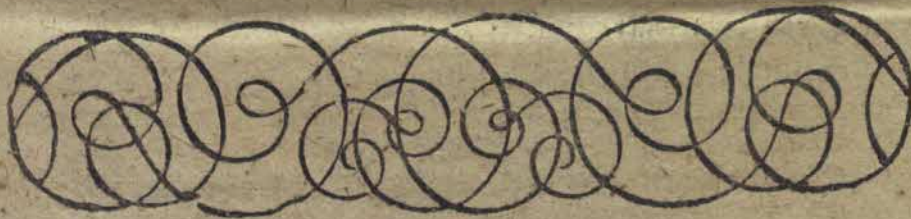
*) I Patriotiska Sällsk. Hushålls Journal för Januarii 1783 stå Lagarnas skadlige
 wärkningar på Akerbruket, synnerligen Allmogens, utförligen afhandlade.

Sjung! Swänste Sädenman! sjung glättigt wid hwar plog.
 Du får i GUSTAFS tid all möjlig sällhet smaka
 Ty för den dyra pligt: At öfwer Folket waka
 Han widgat har Sin Krets då mera magt Han tog.
 Hwar gång då sömnen fätt Ditt redta sinne qwäfswa
 Sätt Du din framtid tryggt uti Din Kungs förwar,
 Han wet att hwarje Kung, som ej är Folkets Far,
 Ju mera magt Han har
 Ju mera har Han skäl at bäfwa.

— s. — x

Annonce.

Rättegångs-Handlingar uti ett Utökningsmål, emellan Kramhandlaren Christoph. Lovén och Gästskers-Lärtingen Joh. Theoph. Nathorst, äro af Trycket utkomne, och säljas i Nordströms Bokläda wid Ribbarhus-Torget, a 2 s. Exemplaret.

—————
 N:cket 49 utkommer nästa Torsdag kl. 8 om morgonen.
 —————

Tryckt hos Commisarién P. A. BRODIN, 1784.

Tryck-Friheten den Wälsignade.

Stockholm d. 15 Aprill 1784.

Anecdote hörande til Historien af Bastillen *).

Gref Busby General Lieutenant i Franska Arméen under LUDVIG den XIV Regering och Kjänd som Författare til flera wärk, i synnerhet i Historien, hwilka ännu i dag behålla sitt wärde, blef insatt på Bastillen. Orsaken (om det war någon) troddes wara en Comedie kallad La Comtesse d'Olonne, hwartil Han misstänktes som Auctor, och däri Han målat wisa gällande Håf-Damers äfwentyr med Bjärleken — Efter uttydningar, de fallfaste och bråttligaste . . . war en Princesa af Condé intet sparad där, och hwilket ryckte Grefwens omwärdiga och nedriga Förföljare ännu mera sökte at utspida och föröka för at winna sitt swarta ändamål och störa en offsydlig.

Et Fruntimmer (Madame de la Beaume) med hwilken Busby hade lefwat i en ganska nära bekantskap, och som af Jalousie eller någon annan nyck nog wanlig hos Rådnet hade blifwit Hans omwän, war ibland wärktyn-gen til Arretten. Han hade warit nog swag för at ansfötro Hennes Manuscriptet, hwaras Hon tog en Copia den Hon förfallade efter eget behag, alt som hon fann tjenligast til ändamålet, och til öfwerflöd war hon så nedrig at ej allenast genom tredje hand låta den komma til både Prinses-sans

*) Insändt.

sans och Konungens Kundskap som wid genomläsandet blefwo ganska förbittrade, utan Hon sade det äfwen sjelf til Hans Majestät.

Omfrider d. 17 Aprill 1665 blef Gref Busch fångslad. „Jag blef „intet särdeles bestört (säger Han i sina egna Memoirer) ty ehuru jag någon gång smickrade mig af hopp, så gjorde ändå mitt öde (hwilketets hårdhet jag så ofta försarit) at jag alltid beredde mig på det wärsta; således war jag wid detta tillfälle tämmeligen glad. Straxt jag blef Arresterad, kom en Officer som opwiste sina ordres at visitera mina fickor och at lämna det Han fann, til Konungen. Jag swarade at Han skulle få alt utom min Skjönas bref, och i det samma wände jag ut och in på fickorna, bad Honom sedan följa mig i Cahinetter, hwarest mina Böcker och papper woro. „Se där sade jag, är Manuscripter, ordsaken til mitt öde, „Konungen har haft det i 4 dagar, gif det ännu en gång åt Hans Majt. Han tog det hos sig, och mig tog Han i sin wagn och åkte til Bastillen.

Efter alla Reflexioner i världen . . . så blir det wäl ändå oåhördt, at man arresterat en hederlig Karl, som tjent wäl i Krig och som har en betydande syfta, derföre at Han skrifwit, utan minsta upsat at låta det bli bekant, twänne Fruntimmers förut nog bekanta Kjarleksintrigver, och på en besyffning utan aldraminsta bewis at hafwa Satiricerat det Kongliga Huset — Emedlertid, om jag och blifwit öfwerbewist at warit Riksförordare, hade man ej kunnat handla mera hastigt och mera grymt.

Twenne dagar derefter eller d. 19 Aprill kom Bastillens Gouverneur Bailemaux op til mig och sade at Herr Tardieu Lieutenant de Police skulle komma för at i Konungens namn widare examinera mitt brott.

Ehuru detta war den lättaste wägen för en Öfskyldig at opdaga orättwisan af Ministerens förhållande, så nekas ej, at jag icke fann det ganska hårdt (likwäl utan at säga et ord derom. Straxt derefter kom Herr Tardieu in til mig årsblijd af sin wanliga betjening. Han började med at beklaga det jag sjelf försakad mig detta hemmist, at jag borde anse det som ett rättwist straff af Förshynen i anseende til mina begångna felsteg hwarom hela världen öfwerensstämdde at de förtjente den strängaste nåpst. Jag

Jag kann Hans prat ganska nådswist, i synnerhet wid detta tillfället— „Jag är intet Devot swarade jag, ej håller är jag ogudackrig, men det bedyrar jag at om alla de som ha mindre förtjänster än jag, woro på Bastillen, skulle här tör hända wara ingen igån för at fråga och undersöka . . . .
 „Men afbrde jag, har Herrn ingen ting annat at säga mig? — Å jo swarade Han, det är på Konungens befallning jag kommer och at intet twiswelsmål må hända, se här mina Ordres dem Han opwiste — „Jag har så mycken respect för Konungens wisja swarade jag, at om Han fick at en långt sämre Person än Ni, så skulle jag gjort honom samma redo som denna gången för Er.

Denna lilla tråtan förbi, började Han sin undersökning, och änteligen ibland flera frågor så kom den ock fram, om jag aldrig skrifwit emot Konungen eller under allegorier och liknelser ätminstone menat Hans Person? — Det är en högst nedrig och obillig fråga swarade jag, „så mycket nedrigare så mycket obilligare, som Konungen är för stor och jag wägar säga förbunden af sina plikter och skyldigheter at ej göra den undersäte någon Himmelsfriande orättrwisa som tjent som jag, som tjent med ära och tro Konung och Gådernestand snart i 30 års tid, om jag ej njutit Hans yppersta Nåd, så har jag likwäl fullt ut hittills njutit Hans beskydd och Hans Rättrwisa under hela min tjänstetid, huru skulle jag då kunna wara misnöjd? Hwad ordsak at söla i wördnad? wet Herre! då Ni wägar Er fram med sådane beskylningar, bör Ni tillika bewisa dem.

Förhåret löds och min strånga Dommare som skulle anmäla hos Konungen förloppet, lofwade at om några dagar komma tillbaka, hwilket löfte han likwäl ej kunde fullborda, ty fem dagar derefter eller d. 24 April 1665 blef Han kloek. 10 om morgonen tillika med Hustrun mördad i sitt eget hus af twänne Bröder Touchet som woro af en honette Famille men i förtwiflan af fattigdom och elände begjarte litet pengar med tilhjelp af Pistolen på Bröfket — Af snäthet nekade han, och blef et offer för deras raseri och sin owärdiga last.

Denna förnåma Ambetsmannen Herr Tardieu hade så uppenbarligen handlat och wandlat med rättrwisan, at Hans död ansågs som ett Himmelens straff, ty Hans och Hans Hustrus owanliga girighet som ej tillde dem med alla sina rikedomar at hålla sig någon betjening, war enda ord-
 sak: 21

saken till deras grusweliga och olyckeliga dödsfätt — Banemännerna blefwo straxt grepna och 3 dagar derefter satta på Stegel och hjul.

Min Grefwinna (fortfar Gref Busfi i sin berättelse) war naturligt wis orördtelig öfwer mitt fängelse i synnerhet då Duc Saint Aignan som straxt besökte Henne, berättade at Han talat wid Hans Majestät om mig, som swarat at det wore för min egen wälfärd jag blifwit insatt i Bastillen, så wida jag hade skaffat mig så många owänner at Han fruktade, det jag kunde bli mördad. Bravo ropar Han derwid, det är at aldrånå digast störta dolcken i hjärtat . . . Det är en Kung, en Ludvig den XIV som talar så . . . Himmel! hwar äro wi? . . . .

Under sänna 13 månaders tid så gick nästan ingen dag förbi som icke Gref Busfi supplicerade hos Konungen om sin Frihet eller ock at lagligen så förswara sig — smärtan at ärhålla intetdera, tillika med besallninggen at sällja sin tjänst (ehuru för en stor summa pengar) gjorde, at Han blef så illa sjuk at det fruktades för Hans lif. Ministeren som ser ganska ogjärna at Folk dörr på Bastillen, lagade så hos Konungen, at han slapp ut med förbehåld, om han blefwe frisk skulle han åter dit. Men dessa ordres blefwo åfwen ophäfna, Hans oskuld blef omsider opdagad och det blef bekant ej till den stora Turennes heder, at det war han som af någon slags hämd eller ialousie intriguerat denna grymma orättwisan.

Sallustii andragande emot Cicero inför Senaten i Rom *).

Jag wille wäl tåta, ehuru ogera och emot min wilja, alla dina fall-
 ska Beskallningar, O! Marcus Tullius! allenast jag wore förwifad,
 at denna din Skamlöshet härdrer mera af brist på Förstånd, än af et
 elakt Hjerta. Men, då jag ej märker hos dig hwarken Mätta eller Blyg-
 sel, så wil jag gifwa dig Swar; på det, om du funnit så stort nöje deruti
 at tala illa om andra, du må mista det, då du hörer talas illa om dig
 sielf. D.ck, hwart skall jag wädja? församlade Säder! för hwem skal
 jag klaga, at Republicuen är sönderriswen, och bleswen et Ros för hwar
 öfwerdådig Skålm? Wänne för Romerska Folket, som är så förskämt af
 Mutor och Corruption, at det håller sig och sina anhörige fela at högsta
 Bjudaren? Eller för Eder, församlade Säder, hvars Myndighet är
 bleswen et Gäckeri och Apespel för de gemenaste och argaste Sällar? Mes-
 dan M. Tullius åtager sig at förswara Romerska Folkets Lagar och Bes-
 lut, och herskar öfwer dem, såsom wore han den enda öfwerblesna Telning
 af den högförrijente Scipios förnåma Slägt, och icke, det han wärkeligen är,
 en mellandöpare, en som swängt sig up ifrån inter, och en som icke långt
 förut blifwit antagen til Medborgare i Rom. Men hwem är som icke
 känner dina Ord och Gerningar, M. Tullius? Har du icke lefwat, jemwät
 ifrån Barndomen, så föraktigt, at Blygsamheten ej tillåter det omtalas?
 Har du icke äfwen lärt din obändiga Wältalighet hos Marcus Pilo på os-
 anständigt sätt? och dersöre är icke underligt, at du med feryt utmånglar
 det, som du med skam förwärfst.

Hwad Huset angår, hwaruti du bor, så har du kommit dertill igenom
 Wäldsamheter och Rofsveri; hvarsöre häanden en gång lär hemlöka dig
 och de dina? Derigenom påminner du oss, huru mycket Republicuen är
 förwänd ifrån sitt förra skick, när en så utmärkt Bos, som du, bebor sam-
 ma Hus som tilhörde P. Crastus, en Man af Contular Wärdighet. D.ck
 oaf.

*) Insändt för at göra den naturliga slutsatsen, det den så utropade Frihets- Hjelten
 Marcus Tullius Cicero antingen varit en af vår tids äckta Aristokrater, eller ock
 Sallustius varit en uppenbar Försmåbare.

påtadt alt detta, berättar dock Cicero, at han varit i Rådslag med de O-
 dödeliga Gudarna, at han af dem blifwit hiffickad til sina Medborgares
 Beskydd; och icke des mindre, utan at hufv antaga namn af Bödel, sätter
 han sin största ära uti Fäderneslandets Betyck: Såsom din Consulats-
 Förvaltning icke varit rätta Orsaken til den Sammangaddningen; och
 dertföre råkade wårt Allmänna i nöd, just då det feck dig til Wårdare.
 Men kanske du bröstas mera öfwer det, som du, tillika med din Hustru
 Terentia, uträttat, efter Consulatets afsläggande, til Samhällets Bästa?
 När du satt hemma och lät exequera Plautianiska Straff-Balken. Somli-
 ge af de Sammanswurne dömdo du til döden; Och somlige sålde du til
 Penninge-Böter: Den ena måste då bygga Tulculum åt dig; den andra
 Pompejaniska Landtgodset; och den tredje köpa dig et präktigt hus i Staden:
 Men den som hade intet at gifwa, war utfatt för anklagan och In-
 quifition; ty den hade wiferligen årnat göra Wäldswärkan på ditt hus,
 eller hade han stämplat något emot Senaren; eller ock wiste du mål något
 annat Brott med honom. Om alla dessa Tillwitelser äro ogrundade, så
 gädr och Besked, huru mycket du ärst; hwad du förtjent med Tal och
 Förtal; för hwad Penningar du köpt ditt Hus, och med så otrolig kost-
 nad anlagt de twänne ofwannämde Gårdar? Eller, om du ej gitter swara
 härtill, hwem kan längre twifla, at du utpräfat Din Rikedom af Dina
 Medborgares Blod och Inelöfwer? Men, jag kan tänka, denna nya
 Mannen ifrån Arpinum, af C. Marii Hus, efterföljer ock hans dygd; Ler
 åt Adelens afwund; wänder hela sin Omsorg på Folkets Wälmåga, och
 står ej at rödas, hwarcken med Skrämsel eller Smicker. Ager då Cicero
 wärkeligen et så Patriotiskt och ädelt Sinnelag? Nej: det är en flygtig
 Slarf, kryppande för sina owänner, dryg och försmädelig emot sine Wän-
 ner; än på ena, än på andra Sidan; trogen emot ingendera; ojämn och
 wacklande i Rådslag; en mutsnål Befordrare; hwars hela Person är be-
 fläckad med Wanheder, bestående af en skrytande Tunga; rosigiriga Hän-
 der; snål och stor Hals; Och ändå har denna Kartan, sådan som jag nu
 beskriwit honom, icke Försyn at komma fram med den stygga lögn-
 werfen:

O! fortunatam natam me consule Romam!

Var då Rom lyckligt under dit Consular, Cicero? Nej, ganska olyckligt och eländigt, då dess Inbyggare utstöds den grymmaste Förföjelse; När du, sedan allmänna wäsendet war bragt i Oreda, och allt ärligt Folk i håpenhet och Frucktan, twang dem at lyda din oslagliga Myndighet; När alla Domar, alla Lagar wrängdes efter dit wälbehag; och när du, sedan du affskaffat Porcianiska Lagen, och rifwit åt dig war Frihet, tillwällade dig ensam Fullmakt öfwer alla dina Med-Undersätares Lif, Ara och Guds.

Det är ej heller nog, at du gjordt allt sådant onäpft, utan du begabbar oss också på köpet, medelst påminnelser derom, så at man ej får glömma sin Eråldom. Far då fort, Cicero, jag beder dig, och fullborda hwad du lyfter. Är det ej nog, at wi uthärdat allt sådant, utan wil du också plåga våra Öron med de förhateligaste och falskaste måtningar. Wil du aldrig låta bli at förfölja oss med de försmädeliga Orden:

Cedant arma togæ; concedat laurea lingvæ.

Såsom hade du förrättat de Bedrifter, hwardöfwer du förhäfwer dig, i Civil-drägt, och ej bewäpnad; eller såsom wore någon annan Olikhet emellan Sylla och dig, än allenast namnet Dictator. Men hwad behöfwer jag anföra flera Bewis på dit Öfwermod? en Man, som Minerva bestårt all slags Kunskap, och som Jupiter wärdigats inlåta i Gudarnas hemliga Råd, slapp nu nyligen utur Landsflyktighet och blef inburen i Rom på Folkets aptar. Säg mig, o, du Arpiniska Romulus! som med dina förträffliga dygder öfwerträffat alla Pauler, Fabier och Scipioner, hwad hedersrum du änteligen åstundar hos oss? Med hwilket Parti tänker du nu hålla? Hvilka äro nu dina Wänner och hwilka dina owänner? För hwilken i Samhället har du nu stått giller, du Pöbbelsförförare? (du är nu blefwen et Redskap åt den, som du förut beskytt för uprorsmakare.) För hwad Orsak följer du honom nu, sedan du sluppit ur din landsflyktighet til Dyrhacium? du bestämjar nu deras Wälde, som du tillförene kallade Tyrann.

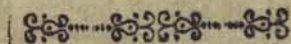
Tyranner; och tvärtom, kallat du dem Ursinniga och Långgärriga; som du tilldörene höll för de ärligaste Patriotet i Staden. Du försvarar Vatinius Sak: Du hysar elak Tanka om Sextius: Du antastar Bibulus med de skamlöfaste Försmädesser: Du berömmar Caesar, och lyder nu måst den, som du tilldörene måst försölgde. Du är af annat Tankesätt då du står, och af annat då du faller: Du förtalar och hatar ömsom nu det ena, nu det andra slags Folket: Med et ord, du är en lättfinnig Öfverlöpare, och ingen sätter Tro til dig, hwarken på den ena eller andra Sidan.

Annonce.

Då jag haft så owanlig jag wägar säga oårhörd affättning af de sidska Arken ifrån och med 40, at jag nödgats göra oplaga på oplaga, hwilket jämte swårigheten om så mycket pappers anskaffande borttagit tid både för Boktryckaren och Sörläggaren, altså torde benågit ursäktas at jag ej förän nästa Torsdag eller d. 22 Aprill kan opwackta med sidska Arket, hwarom jag hysar den egenkärleken eller kanske egennyttan, at det ej skal estergifwa de föregående 9 arken i begärlighet.

Rättegångs-Handlingar uti ett Utsökningemål, emellan Kramhandlaren Christoph. Lovén och Gästföres-Pärtingen Joh. Theoph. Nathorst, äro af Trycket utkomne, och säljas i Nordströms Bokläda wid Riddarhus-Örget, a 2 s. Exemplaret.

Arket 50 utkommer nästa Torsdag kl. 8 om morgonen.

Tryckt hos Commisarién P. A. BRODIN, 1784.

Tryck-Friheten den Wälsignade.

Stockholm d. 22 Aprill 1784.

Loin, Loin ces mortels, que la Fortune accable
 Qui traient leurs jours dans de penibles jeux
 Sous leurs lambris doréz, Ils ignorent à table
 S'il est des malheureux

Thomas.

Till Mencklighetens Wänner *).

Sil slut — För jämmerns Barn min Lyra stånd må blifwa?
 Ack! grymma qwal för ämma bröst

*) Det är en olycka at förlebit års miswärt beredt hunger och fattigdom ibland en del af våra Landsmän, men det är en lycka, en wälsignad lycka, at också i samma förhållande om ej större, har funnits och sin så mycken dygd, så mycken smbet, så mycken Christendom at astorka de uslas tårar, at mätta den hungriga och lända den nakna.

Då de andra Dagbladen blifwit mer än intressanta därigenom, at man där läs så många Wälgjárninaar, så många prof af den äkta äran, måtte Sörsläggaren af Tryckfrih. den Wälsign. som ej känner ädets hårdhet någon annan stund på dagen, än då det nelar honom hwad hans hjärta så önskade . . . nemligen ge en fyrk i Offerkistone — Wätte han säger jag, åtminstone sjunga dessa mencklighetens wänner! — Wätte de fattiga weta at deras tyssa suckar äro samlade och framburna.

Att nöden se och höra klagans röst
 Och kunna endast tårar gifwa.

O Du! som på Din afvundswärde lott
 Med willjan har förmåga fått
 Att den förtrycktas Skydds-Gud wara,
 Fast ödet wägrat mig, som Du at göra godt,
 Ack! må jag dock för Dig min kånsla få förklara.
 För Swärjes Kung, som bort wid Tiberns strand
 Bland Rommarns Fröjdesfri ej nödens rop förglömmar,
 Men lik en Gud ikring sitt land
 Sitt hjärtas dyra skatt åt de behofwen edmmer,
 Som fly wid gäfwor af Hans hand.

Du Adle! ack för Dig! som i de hårda tider
 Upsöker den som grymmast lider
 Och okjänd, hjelp åt Honom ger,
 Den Gud som kånner alt, uti Ditt hjärta ser
 Ser tacksamhetens tårar flyta,
 Och hwarje tår som tillrear ner
 Skall i Wälsignelser Han öfwer Dig förbyta.

Du som mot fördom stridt! en wanlig storhet glömt
 Wid Uselhetens bittra tårar!
 Ett löje blif för Tidens dårar . . . . .
 Din gjärning hafwa Änglar dömt
 Och tjuste i Din dygd för Dig en Crona gjömt.

Om ingen Himmel fanns at mänsklighet belöna,
 De skjånlor Du uti Ditt hjärta ndr
 Då under Armas tal Du Får-ögd Bröddet bär
 . . . . . Säg! monn de äro ej så ljuswa och så skjöna
 Att knapt en Himmesk fröjd emot dem swara lär?

Herveijs Grafwar *).

Jag ser en nedergång: Den bär förmodeligen til några wälsde Grafwar. Jag will gå ned och bese dessa mörka boningar och deras inwånare. Dörren gör motstånd och bullrar på gångjärnen. Hon är icke wan wid många besök. Hon tager ogjärna emot mig — Hwad betyder denna hastiga försärelse? Jag darrar och båkwar. Min blod kallnar, då jag går fram i dessa dödas sorgsne Sällskap. Fruga intet, min Ande! här uti dessa tysta kamrar är intet at rådast före. Änwen de onde äro här icke mera farlige.

Lefwande Gud! Hwilken sakens Skådeplats! Hwilken hifselig skymning! Natten har här ingen morgon: Intet ljud, ingen röst höres. *Se, hwilken*

*) *Zusätze.*

hvilken förfärande och muren enslighet! Intet minsta tecken til lif och fören-
ning. Sorg och försträckelse utsträcka här sina kalla jernspiror. Hör!
för hwart steg dånar det i hwalfwet. Hvilket stumt och ohygge-
ligt låte! Jag väcker genljudet, som så länge sofwit under dessa murar, det suckar
och klagar.

Two eller tre strålar af dagen söka sig wäg genom galleren och kastas
med et matt skimrande tillbaka ifrån beslagen på Lik-Ristorna. Dessa för-
gångens seger-tecken äro til hälften insvepte i tjocka mörkret; til hälften
synas de lifsom i en töcken genom detta bleka ätersken. Allt andas fasa i
denna skumma boning.

Jag gåe ännu närmare: Lutar ned och fäster blicken på inskrifterna.
Knappt kan jag skönja, at dessa, som här ligga, varit förnåma och rika.
Ingen af den sämre hopen finnas ibland dem. Adlingar och de stora på
Jorden förbehålla sig detta hvilostället.

Min förfärelse skingras efter hand. Trygghet och frid smyga sig ä-
ter in i mitt sinne. Jag wet at här gifwes inga andra spöken, än dem
rådslan skapar. Men min bestörning warar. Jag kan icke utan en hå-
pen wördnad betrakta denna underjordiska werldens märkwärdigheter.

Jag efterfinnar, huru dessa, som kallade heta landskap sina, nu intas
ga endast några fot jord, inneslutne innom några skifwor koppar. Utaf
deras egendomar, deras palatser, deras kostbara meubler, är nu intet me-
ra til deras tjenst, än några Linnedukar och en trång mörk wrå. Intet
rikare, än den usling, at hvilken de wid förbigående kastade en liten ynn-
ning, och som ej egde annan jordrorfwa, än den hans ben täcka
skulle. Hwar äro banden och stjernorna, som glänsade på deras bröst?
Den talrika skara, som war deras betjening? Den trångsel af smickrare,
som skäckade sig omkring dem? Alla hafwa lämnat dem wid ingången til detta
hemwist. Af röst förtärde wagn, sönderreftne sköldar, dammige och förmult-
nade Stoder, hwilka Bildthuggarens hand lärde at gråta och bedröfwes
— Se alt det, som har följt dem uti denna boning; då qwarleswande
wänner och gunstingar, utan saknad af deras frånwaro efter sin wana
skällas uti lekar och löjen på samma sätt som förr.

Döder

Dödelige! Du, som upblåses öfwer Din härkomst och yfwes öfwer et långt register af anor! Det första Stoft, Du här råkar, wisar Dig Din härkomst. Här måste Du lämna Dit högmödiga påstående om företräde. Här måste Du ändteligen erkänna, at det minsta krål är Din like. Eller — om Dit wanwettiga Högmöd ännu will bedraga mig, om Marmorn djerfs skrifa och säga: Här ligger den Store — — så frågar jag: Oförskämda sten — hwar? jag ser intet annat, än licet och hyggeligt stoft.

Röst! höre! här förkräcker det minsta ljud. In en gång genomtränger samma dån dessa hwalf. — Kläckan slår.

„Min Själ wäcks hastigt up; wid denna klangen tystnar,

„Jag efter slagen tystnar,

„Och selswa Dödens röst i deras låte höre.

Den ropar: Dödelige! nyttja tiden — hwar stund Du andas. Du är för Efwigherens portar: snart skall Du blifwa deras like, som Du här beskådar.

Jag har ofta wandrat under brandta Klippor, hwilka ifrån skyn lurat öfwer mitt hufvud, hotande at krossa mig uti deras fall: Jag har ensam gådt i ohyggeliga ödemarker: Jag har warit i mörka asgrunder och underjordiska kulor: Jag har sedt neder i upgapande swalg, hwilka utdunstat en döddande ånga: Jag har sedt stormar, ljungeldar och hafwets böljor rasa: Men aldrig har jag sedt Naturen så trumpen och bister — aldrig uti en så hotande gestalt. Här swäwar den djupaste ångslan, och utsträcker sina swarta wingar öfwer dem, som här sofwa. Jag will gå up ur denna stygga kulan, hwarest man andas förunnelse och insuper selswa döden. Farväl, Du förödelens Borg och I Dödens skuggor! Med glädje ser jag åter dagens rike.

Probleme

Uti *Voltaires Essai sur l'Hist. Gen. Tom. 6* läses följande *Anecdote* *).

Madame Maintenon hade mycken wännskap för Racine, men den war icke nog stark och fri til at skydda honom för en liten owilja, som Konungen fattade för honom. Hon blef en gång rörd af den wåltalighet, hwarmed Racine talte för henne om Allmogens elände och hungersnöden 1698, en nöd, som alltid säges för mycket af (*toujours exagéré*) men hwilken likwål gick til ytterlighet. Hon anmodade då Racine, at uppsätta et Memorial hwaruti Han skulle beskrifwa uselheten och upgifwa medel at afhjelpa den. Konungen läste det: Och då Han ytrade misnöje däröfwer, hade Hon den swagheten, at nämna Sörfattarn, och icke sedan förswara honom. Racine, ännu swagare, blef häraf intagen af en sorg, som lade Honom i Grafwen.

Nu är frågan, som bör uplösas; hwilkendera af dese fyra: Maitresten, Favoriten, Kungen eller Historiæ-skrifwaren, för alt detta bör minst berömmas?

Annonce.

Strom alla tacksjälfser och alla årljånslor, är jag skyldig redowisning inför en del af de Respektive Anonymer (som nu innom dessa sidsta 6 weckor, långt mer än under de fyra hela framtråkade åren behogat Correspondera med mig) hvarsöre jag ej infört alla deras uppgifter, Reflexioner, Anecdoter, händelser och äfwen Bitterhetsstycken.

*) Insändt.

De

De gällande Ordsakerne på min sida kunna ej vara andra än

1:0 Kongliga Tryckfrihets-Förordningarna, såsom upgiften ifrån Barckeby — Stycken med Epigrapher Quelle richesse! — O Tempora! O mores! — Raisonners beaux esprits! et qui Croyéz l'etre, voulez vous vivre heureux, vivez toujours sans maitre — Reflexionerna af Jean Jacobson Patrice — Profan blandad med vers af Lucifer — Den af . . . . .
a . . . . . 1 — Skalldebrefwet daterat F . . . . d och W . . . . a.

2:0 Commisariens Brodins grantagenhet om wederbödelig Theologisk Centure, såsom det gauska wackra Poémet, Deisten — De upbyggeliga och saliga Tankar under Passions-riden af en bödfallande Syndare — Christeliga Odds-Betractelser — Om Embersmanna, i synnerhet Präst:eder — Lagens hammarslag på Samwetets koppar — Dröm om Påskanatten.

3:0 För sent (så wida de sidsa Arkens manuscripter redan woro på Trycket) hafwa inkommit Rasheims Portrait — Den särade Orest (står förut i Stockholms Posten) — Doris Tankar om sitt Rjonds nycker — De flera Wittra stycken af Ofjänd — Wärgwäden af Kleist, Gesner och Gleim — Epigrammerna tecknade med x—y.

Uck! jag ber den Anonymen om förlåtelse, som redan för en månad insände en Afhandling om ett nytt Försök i Mål och Mått, och hwilrens begjåran jag ej kunde willjara, frågar Han ordsakerne dertill, upger jag inga andra än dessa prickar . . . . .

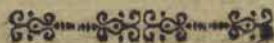
Respective Prænumeranter behagade uttaga de resterande Arken, och insända na Sedlarne i Boklådan, de som wilja completerera sina defecter, kunna göra det inom 14 dagar, men hela Samlingen inbunden kostar nu 1 R:d. 16 s. åswen som hwarje af fordna Skäckarna Wälsignade Tryckfriheten, den första undantagande.

Min

Min första rad, ett Epigramme *)

Samma smak vill jag och sluta —
 Kom då en Ton! den sidste fram . . . . .
 Sen hvila Dig förstånda Luta!
 . . . . . Men mig en Kyla öfvergå
 Hvad tro den swimningen betyder?
 Jag är så tung . . . . . Jag illa mår . . . . .
 „Jo (hörs en röst) „om Du mig lyder
 „Du snart Din fordna hållsa får,
 „Du är för starkt Ditt hafsra är,
 O Lutheran från Höst til Vår!
 Följ Cadogans dixer och Dig ej öfverlasta —
 Det lär sig sjelf, det är min tröst
 (Så svarar jag) från Vår til Höst
 Jag jämt är *Catholique* i Bøner och i Sasta.

*) Se Hefet i d. 23 October 1782.

f. 23¹¹ Kopyrout vnu

73 ...
74 ...
75 ...

